

(М.П.)

 «Затверджую»
 Декан факультету урбаністики та просторового планування
 Доц. Мамедов А.М.
 2 червня 2018 р.
 Зав. кафедрою політичних наук
 проф. Черегуда С.В.
 12 червня 2018 р.

КАРТА ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

1) НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ: ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ	ОК4
2) Карта дисципліни дійсна протягом навчального року: 2018/2019	
3) Освітній рівень: перший рівень вищої освіти (бакалавр)	
4) Форма навчання: денна	
5) Галузь знань: 08 «Право»	
6) Спеціальність: 081 «Право»	
8) Компонента спеціальності: обов'язкова	
9) Семестр: I,	
10) Цикл дисципліни: дисципліна профільної підготовки	
11) Викладач (розробник карти): доц., к.і.н. Панібудьласка Андрій Володимирович Ауд. 431 Центрального корпусу КНУБА Профіль на сайті КНУБА: http://www.knuba.edu.ua/?page_id=47977 E-mail: panibudylaska.av@knuba.edu.ua	
12) Мова навчання: українська	
13) Необхідні ввідні дисципліни: (що треба вивчити, щоб слухати цей курс): на основі повної загальної середньої освіти.	
14) Мета курсу: формування історичної свідомості, науково-юридичного світогляду та державницького мислення, необхідних для вивчення та застосування права, а також виховання правової культури, засад патріотизму, любові до України та її історії.	

15) Результати навчання:				
№	Програмний результат навчання	Метод перевірки навчального ефекту	Форма проведення занять	Посилання на програмні компетентності
1.	Р.7. Узгоджувати план власного дослідження і самостійно формувати матеріали за визначеними джерелами.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, контрольна робота, есе	Лекція, практичні заняття	ІК ЗК5 ЗК13 СК2
2.	Р.10. Вільно володіти письмовою та усною державною мовою, правильно вживаючи правничу термінологію.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, есе	Лекція, практичні заняття	ІК ЗК5 ЗК13 СК2
3.	Р.11. Викладати матеріал з певної проблематики таким чином, щоб розкрити зміст основних питань.	Обговорення під час занять, захист індивідуального завдання, есе	Лекція, практичні заняття	ІК ЗК5 ЗК13 СК2

(М.П.)

«Затверджую»

Декан факультету урбаністики та просторового планування

Доц. Мамедов А.М.

12 червня 2018 р. _____

Зав. кафедрою політичних наук

проф. Перегуда Є.В.

12 червня 2018 р. _____

КАРТА ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

1) НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ: ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ	ОК4
2) Карта дисципліни дійсна протягом навчального року: 2018/2019	
3) Освітній рівень: перший рівень вищої освіти (бакалавр)	
4) Форма навчання: денна	
5) Галузь знань: 08 «Право»	
6) Спеціальність: 081 «Право»	
8) Компонента спеціальності: обов'язкова	
9) Семестр: I,	
10) Цикл дисципліни: дисципліна профільної підготовки	
11) Викладач (розробник карти): доц., к.і.н. Панібудьласка Андрій Володимирович Ауд. 431 Центрального корпусу КНУБА Профіль на сайті КНУБА: http://www.knuba.edu.ua/?page_id=47977 E-mail: panibudlaska.av@knuba.edu.ua	
12) Мова навчання: українська	
13) Необхідні ввідні дисципліни: (що треба вивчити, щоб слухати цей курс): на основі повної загальної середньої освіти.	
14) Мета курсу: формування історичної свідомості, науково-юридичного світогляду та державницького мислення, необхідних для вивчення та застосування права, а також виховання правової культури, засад патріотизму, любові до України та її історії.	

15) Результати навчання:				
№	Програмний результат навчання	Метод перевірки навчального ефекту	Форма проведення занять	Посилання на програмні компетентності
1.	Р.7. Узгоджувати план власного дослідження і самостійно формувати матеріали за визначеними джерелами.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, контрольна робота, есе	Лекція, практичні заняття	ІК ЗК5 ЗК13 СК2
2.	Р.10. Вільно володіти письмовою та усною державною мовою, правильно вживаючи правничу термінологію.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, есе	Лекція, практичні заняття	ІК ЗК5 ЗК13 СК2
3.	Р.11. Викладати матеріал з певної проблематики таким чином, щоб розкрити зміст основних питань.	Обговорення під час занять, захист індивідуального завдання, есе	Лекція, практичні заняття	ІК ЗК5 ЗК13 СК2

4.	Р.16. Працювати в групі як учасник, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.	Обговорення під час занять, захист індивідуального завдання, есе	Лекція, практичні заняття	ІК ЗК5 ЗК13 СК2
5.	Р. 17. Демонструвати знання і розуміння щодо визначення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.	Обговорення під час занять, захист індивідуального завдання, есе	Лекція, практичні заняття	ІК ЗК5 ЗК13 СК2 СК18

За підсумками вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

зміст основних правових понять (правотворчість, система джерел права, правозастосування, правотлумачення, правовий вплив, правова система);

основні властивості основних правових явищ, що вивчаються;

закономірності функціонування та тенденції розвитку відповідних правових явищ;

основні сучасні проблеми функціонування і розвитку правових явищ та шляхи їх вирішення;

структуру суспільного ладу та правове становище різних прошарків населення у різні історичні періоди;

систему, повноваження державної влади та управління в різні історичні періоди;

судову систему та особливості судочинства в різні історичні періоди;

джерела права та їх основні положення в різні історичні періоди;

розвиток та основні положення галузей права в різні історичні періоди;

основні закономірності виникнення, розвитку і функціонування права та держави, які становлять теоретичне та методологічне підґрунтя у відношенні до галузевих і міжгалузевих юридичних наук.

вміти:

застосовувати знання в практичних ситуаціях, пов'язаних із становленням державно-правових явищ в Україні

вміти здійснювати аналіз та узагальнення, з'ясувати причинно-наслідкові зв'язки історичних явищ, історичних подій і процесів

орієнтуватися в історичних явищах і процесах, володіти й оперувати правовою інформацією відповідно до потреб практичної діяльності

виважено оцінювати роль суб'єктивних і об'єктивних чинників в історичному процесі, подіях і явищах вітчизняної історії;

ефективно використовувати новітні історичні концепції, архівні матеріали з історії української державності і права, основні праці вітчизняних і зарубіжних істориків, присвячених актуальним проблемам історії української державності і права;

виявляти проблеми функціонування та розвитку правових явищ;

пропонувати шляхи та способи їх розв'язання;

обґрунтовувати свою позицію, спираючись на наукові аргументи;

давати усні та письмові аргументовані відповіді з питань навчальної дисципліни;

планувати свою професійну самоосвіту, самовдосконалення й саморозвиток, нести персональну відповідальність;

володіти:

навичками критичного аналізу явищ і процесів, розвитку аналітичних умінь, здатності до теоретичних узагальнень.

16) Форми занять та їх тривалість (кількість годин)

Лекція	Практичне заняття	Лабораторні заняття	Курсовий проект/ курсова робота РГР/Контрольна робота	Самостійна робота студента
34	30		Контрольна робота - 1	71

17) Зміст курсу**Змістовий модуль 1.****Держава та право найдавніших часів та періоду раннього Середньовіччя**

Тема 1. Вступ до дисципліни.

Історія держави і права України як наука. Предмет «Історія держави і права України», її місце в системі юридичних дисциплін. Значення курсу для формування юристів та вплив на формування у них історико-правового та державницького світогляду. Методи історико-правових досліджень. Періодизація історії держави і права України. Розвиток наукових досліджень у галузі історії держави і права України. Основна навчальна література з курсу.

Тема 2. Стародавні держави та право на території сучасної України.

Виникнення перших рабовласницьких держав на території Північного Причорномор'я і Приазов'я. Суспільно-політичний лад киммерійців. Скіфська державність. Велика і Мала Скіфія. Держава і право сарматів. Античні міста-держави (поліси). Землі сучасної України під владою Понтійської держави та Римської імперії. Готська держава Германаріха та імперія гунів. Джерела і основні риси рабовласницького права.

Тема 3. Формування державності у східних слов'ян. Виникнення Давньоруської держави.

Майнова диференціація та соціальні відносини у ранньослов'янських племен. Військово-демократичні племінні союзи. Племінні об'єднання східного слов'янства – вихідний пункт розвитку давньоруської державності. Теорії походження давньоруської держави (норманська, пантюркістська та інші). Перші протодержави у східних слов'ян. Союзи племен як головна форма суспільної організації східних слов'ян. Характер об'єднань. Територіально-політичні утворення східного слов'янства зі сталою територією і зародками державності. Виникнення ранньодержавних об'єднань у дніпровських та прильменських слов'ян. Об'єднання північного і південного ранньодержавних утворень у Східній Європі. Виникнення та посилення Київського державотворчого осередку. Початок централізації земель та формування політичної, фіскальної і судової систем.

Тема 4. Держава і право Київської Русі.

Виникнення, становлення та розвиток Київської Русі – централізованої держави з відносно єдиною монархічною формою правління. Соціальна структура Київської Русі. Характеристика державного ладу Київської Русі як ранньофеодальної монархії. Право Київської Русі. “Руська правда” як пам'ятка права. Зміст, характер та напрями державних реформ князів Володимира Великого, Ярослава Мудрого, Володимира Мономаха. Центральні органи влади та управління. Місцева адміністрація. Судова система на Русі.

Історичні передумови та юридичний механізм роздробленості Київської Русі на окремі феодальні князівства. Особливості державно-правових інститутів Південно-Західної Русі в доординський та післяординський періоди. Мирні договори Русі з Візантією як першоджерела українського і слов'янського права. Церковні устави Володимира Великого та Ярослав Мудрого. Устав Володимира Великого про десятини. Правда Ярославова або Найдавніша Правда. Нормотворча діяльність Ізяслава, Всеволода і Святослава. Розширена Правда.

Тема 5. Державний лад і право Галицько-Волинського князівства.

Адміністративно-територіальний устрій Галицько-Волинського князівства та його зміни протягом історичного часу. Місце і значення боярської ради як державно політичного органу. Питання політичної цілісності князівства. Обмеження прерогатив боярської олігархічної верхівки. Норми Руської Правди у регулюванні питань права власності на майно та земельні володіння, укладення угод і договорів. Норми церковних статутів князів Володимира та Ярослава. Грамота князя Івана Ростиславича (про економічні зв'язки Галицького князівства з іноземними купцями). “Рукописання” (заповіт князя Володимира Васильковича, 1287 р.) про права успадкування феодального володіння. Організація управління селами і містами Південно-Західної Русі. Грамота Володимиро-Волинського князя Мстислава Даниловича про розміри і форми феодальних повинностей з міського населення на користь державної влади. Вплив західноєвропейського феодального права на розвиток галицьких установ та інститутів. Діяльність органів міського самоврядування.

Змістовий модуль 2.**Держава та право України періоду пізнього Середньовіччя**

Тема 6. Литовсько-Руська держава та її право.

Історія становлення і розвитку Литовсько-Руської державності. Механізм утворення держави. Завоювання литовськими князями руських територій. Станова організація суспільства. Юридичне закріплення відносин. Приєднання руських земель на договірній основі. Державний устрій, правова система, культура та побут. Поширення норм Руської Правди на території всієї Литовсько-Руської держави. Юридичне визначення автономії, особистих та майнових прав. Судебник Великого князя Казимира 1488 р. Литовські Статути – кодекси феодального права Великого князівства Литовського. “Старий” Статут 1529 р. про шляхетські права і привілеї. “Волинський” Статут 1566 р. про шляхетські права і кримінальні злочини. “Новий” Статут 1588 р. як класичний кодекс феодального права. Роль Литовських Статутів у правовій системі України.

Тема 7. Державно-правове становище України у складі Речі Посполитої.

Злука Литви і Польщі та його наслідки для українських земель. Віленсько-Радомська унія 1401 року. Городельська унія 1413 року: зміст, призначення. Значення Люблінської 1569 року унії для подальшої долі українського народу. Остаточна ліквідація литовської влади на українських землях. Знищення українських державних традицій після підписання Люблінської унії. Територіальний устрій українських земель у складі Речі Посполитої. Характеристика державного устрою Речі Посполитої на момент приєднання до неї українських земель. Політичне та соціальне становище населення приєднаних українських земель. Судівництво і адміністрація. “Єдлинський привілей” короля Ягайла 1430 р. Внутрішня та закордонна діяльність Речі Посполитої. Форми залежності та повинності населення. Церковна ієрархія на українських землях. Проблеми співіснування православ’я та католицизму.

Змістовий модуль 3.

Державність України у козацькі часи та в Новий час

Тема 8. Козацька республіка та її право.

Формування запорізького козацтва. Органи військового управління Коша Запорізького: військова рада, курінна рада, сходки паланок та ін. Правове становище козаків-лицарів і посполитих. Право Запорізької Січі: джерела та найважливіші правові інститути окремих галузей права. Особливості судочинства. Ординація війська Запорізького 1638 р. Реєстрове козацтво до 1648 р. Державна програма Б. Хмельницького у період народної війни 1648-1654 рр. Зміна правового статусу України відповідно до Зборівського (1649 р.) та Білоцерківського (1651 р.) мирних договорів. Юридичні наслідки переговорів під Жванцем (1653 р.). Знищення польської адміністративно-політичної системи управління. Новий полково-сотенний адміністративно-територіальний устрій. Юридична природа та зміст рішень Земського собору 1651 р. та 1653 р., Переяславської ради 1654 р. Правовий статус України у складі Росії. «Березневі статті» як пам’ятка права.

Тема 9. Суспільно-політичний устрій та право Гетьманської України.

Політико-правові наслідки періоду "руїни". Гадацький договір І. Виговського. Андрусівське перемир’я та «Вічний мир». Поділ України на Правобережну та Лівобережну. Ліквідація польського магнатського землеволодіння. Зміцнення українського старшинського, шляхетського та церковного землеволодіння. Політико-правовий устрій України за гетьманськими статтями XVII-XVIII ст. Військово-адміністративний поділ. Вищі органи влади: загальна військова рада, рада генеральної старшини, гетьман і генеральний уряд. Полкові і сотенні уряди. Підстави правової автономії України і основні джерела права Гетьманщини. Органи самодержавного управління Гетьманщиною. Судові реформи. «Права, за якими судиться малоросійський народ» 1743 р. Політико-правовий механізм скасування у XVIII ст. автономного устрою Гетьманщини. Юридична платформа руху за незалежну Україну. Конституція Пилипа Орлика 1710 р.

Тема 10. Державність та право України в умовах двох імперій.

Три поділи Речі Посполитої і доля українських земель. Державний лад Росії та Австрійської імперії. Поширення на Україну загальноімперського законодавства. Революція 1848 р. і зміни державного правового статусу Галичини, Буковини і Закарпаття. Передумови і характер буржуазних реформ 60-70-х років у Російській імперії. Політико-правове становище Правобережної, Лівобережної та Південної України у складі самодержавної Російської імперії. Зміни у державному ладі. Основний зміст царського маніфесту від 17 жовтня 1905 р. Державна дума як орган влади з законодавчими функціями. Діяльність та політична платформа Української думської громади. Сутність та зміст столипінської реакції. Державно-правові інститути на західноукраїнських землях на початку XX століття. Поширення загального виборчого права і демократичних свобод на території Західної України.

Змістовий модуль 4.

Новітня історія держави та права України

Тема 11. Національна державність та право України у 1917-1921 роки.

Повалення російського самодержавства. Проголошення республіки. Утворення Центральної ради та еволюція її юридичного статусу. Перший і другий універсали Центральної Ради. Ліквідація влади Тимчасового уряду та встановлення радянської влади у Петрограді. Третій універсал Центральної Ради і проголошення Української Народної Республіки у складі федерації з Росією. Протистояння Центральної Ради і Рад робітничих, солдатських і селянських депутатів. Брестський мирний договір. IV універсал Центральної Ради. Проголошення самостійності і незалежності УНР. Конституція УНР від 29 квітня 1918 р. Переворот П. Скоропадського 29 квітня 1918 р. та його юридичне закріплення. Загальна характеристика режиму П. Скоропадського. Організація влади гетьманату. Законодавство Української Держави. Створення Директорії як тимчасового революційно-державного органу, її склад і політико-правова платформа. Декларація Директорії від 26 грудня 1918р. Акт злуки УНР та ЗУНР, його правове оформлення та юридичні наслідки. Зміни у складі Директорії та встановлення режиму особливої влади С. Петлюри. Варшавська угода С. Петлюри з Ю. Пілсудським. Ризький мирний договір від 18 березня 1921 р., та його політико-правові наслідки для України. Особливості розвитку державності на західноукраїнських землях. Проголошення Західноукраїнської Народної Республіки. Центральні органи державної влади. Польсько-українська війна і проголошення диктатури Є. Петрушевича. Причини падіння Західноукраїнської Народної Республіки.

Тема 12. Державність та право в Україні у 1917-1991 рр.

Перший Всеукраїнський з'їзд Рад, зміст та юридична сила його рішень. Проголошення 12 (25) грудня 1917 р. України Республікою Рад. Центральні органи влади. Встановлення федеративних зв'язків з Радянською Росією. Еволюція вищих органів влади Радянської України в 1918-1919 рр. Союзний робітничо-селянський договір між РСФРР та УСРР (грудень 1920 р.). Правова характеристика взаємовідносин радянських республік в 1917 - 1922 рр. Перші декрети Радянської влади. Початок кодифікації законодавства. Перехід від війни до миру і запровадження нової економічної політики. Демократизація і демілітаризація державного життя. Передумови утворення СРСР. I Всесоюзний з'їзд Рад. Декларація і договір про утворення СРСР (грудень 1922 р.). Український проект Союзного договору (травень 1923 р.). Державно-правовий статус України за Конституцією СРСР 1924 р. Розвиток та кодифікація законодавства Радянської України. Деформація політичної та державної системи. Режим одноособової влади Й. В. Сталіна. Конституційні зміни радянського устрою. Нова Конституція республіки 1929 р. Прийняття Конституції СРСР 1936 р. Ліквідація правових основ багатокласної економіки. Масові репресії на Україні.

Державність і право на західноукраїнських землях у 1918-1939 рр. Карпатська Україна. Юридичні аспекти входження Західної України, Північної Буковини та Бесарабії до складу України.

Юридичне оформлення вступу СРСР і УРСР у другу світову війну. Перебудова державного апарату УРСР на воєнний лад. Правовий режим воєнного стану і стану облоги.

Відновлення органів радянської влади на визволеній території України. Розширення прав республіки у галузі міжнародних відносин і оборони. Звільнення Закарпаття від німецько-угорських загарбників та юридичне оформлення його входження до складу України. Українська РСР — член-засновник ООН. Правові засади діяльності радянського партійно-державного керівництва у повоєнний період. Вищі органи державної влади. Спроби удосконалити форми управління промисловістю, трудівництвом, сільським господарством, розвитком науки і культури. Зміна партійного керівництва СРСР і прихід до влади Л.І.Брежнєва. XXII з'їзд КПРС і програма побудови комунізму. Конституція СРСР 1977 р. Основні принципи політичного і правового устрою «розвинутого соціалізму». Правовий статус УРСР як союзної республіки. Розробка та прийняття Конституції УРСР 1978 р., її зміст і значення. Зводи законів СРСР і УРСР.

Тема 13. Держава і право України на сучасному етапі.

Реформування суспільно-політичного ладу на зламі 1980-1990-тих років. Декларація про державний суверенітет України 16 липня 1990 р. Проголошення незалежності України. Міжнародне визнання України. Формування економічної та політичної системи України. Нова структура органів державної влади. Президентська влада. Інститут парламентаризму. Інститут виконавчої влади. Становлення місцевого самоврядування. Ринкові реформи в Україні. Формування нової соціальної структури. Еволюція виборчої системи. Помаранчева революція та Революція Гідності. Асоціація з Європейським Союзом. Основні напрями реформування галузей права.

Лабораторне: Не передбачено НП.

Курсовий проект/курсова робота/РГР/Контрольна робота.

Тематика індивідуальних завдань та контрольних робіт (на вибір студентів)

1. Монархія та республіка – політичні форми перших рабовласницьких держав на території України.
2. Джерела та основні риси рабовласницького права.
3. Руська правда: історія походження, основні списки і редакції. Її структура, зміст та значення.
4. Особливості права Галицько-Волинського князівства.
5. Основні риси цивільного права у Великому Князівстві Литовському:
  - а) право власності;
  - б) право зобов'язань (види, зміст та форма договорів);
  - в) сімейно-шлюбне право;
  - г) спадкове право.
6. Характеристика кримінального права у Великому Князівстві Литовському:
  - а) поняття та види злочинів;
  - б) мета і система покарань.
7. Процесуальне право у Великому Князівстві Литовському.
8. Юридичне оформлення відносин України та Московської держави:
  - а) Постанова Земського Собору від 1 жовтня 1653 р.;
  - б) Рішення Переяславської Ради від 8 січня 1654 р.;
  - в) Статті Б.Хмельницького 1654 р. або "Березневі статті";
  - г) Царські Жалувані грамоти від 27 березня 1654 р. та від 12 квітня 1654 р.
9. Правовий статус Гетьманської України в складі Росії. Поступове обмеження та ліквідація самоврядування:
  - а) гетьмансько-царські угоди XVII-XVIII ст.;
  - б) органи самодержавного управління Україною.
10. Адміністративно-судовий устрій Запорізької Січі. Причини та політико-правові наслідки ліквідації Запорізької Січі.
11. Причини і наслідки перших кодифікаційних робіт XVIII ст.
12. Пам'ятки права України:
  - а) "Конституція Пилипа Орлика" 1710 р.;
  - б) "Процес короткий приказний" 1734 р.;
  - в) "Права, по яких судиться малоросійський народ" 1743 р.;
  - г) "Суд і розправа в правах Малоросійських" 1750 р.;
  - д) "Книга, Статут та інші права малоросійські" 1764 р.;
  - е) "Екстракт із указів, інструкцій та установ... Сенату" 1786 р.
13. Кодифікаційні роботи першої половини XIX ст.:
  - а) Зібрання малоросійських прав 1807 р.;
  - б) "Литовський Статут" російської редакції 1811р.;
  - в) Звід місцевих законів західних губерній 1837 р.
14. Запровадження на Україні російської системи права у 1835–1845 рр.:
  - а) Повне зібрання законів Російської імперії;
  - б) Звід законів Російської імперії редакції 1842 р.;
  - в) Звід законів Західних Губерній (Чернігівська та Полтавська губернії);
  - г) Уложення про покарання кримінальні та виправні 1845 р.
15. Причини, основні завдання, етапи та наслідки першої кодифікації законодавства Радянської України.
16. Кодифікація окремих галузей права:
  - а) цивільного – Цивільний кодекс УСРР 1922 р.;
  - б) земельного – Земельний кодекс УСРР 1922 р.;
  - в) трудового – Кодекс законів про працю УСРР 1922 р.;
  - г) кримінального – Кримінальний кодекс УСРР 1922 р.;
  - д) процесуального – Цивільний процесуальний кодекс УСРР 1922 р.; Кримінально-процесуальний кодекс УСРР 1922 р.; Виправно-трудова кодекс УСРР 1925 р.;
  - е) сімейно-шлюбного – Кодекс законів про сім'ю і шлюб УСРР 1926 р.;
  - є) адміністративного – Адміністративний кодекс 1927 р.
17. Нереалізовані законодавчі проекти (Кооперативний, Житловий та інші кодекси та кодифікаційні наміри).
18. Судова реформа 1922 р. Положення про судоустрій УСРР 1925 р., його зміст і значення.

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 18-24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми.

Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри політичних наук і права.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

18) Іспит.

Питання екзаменаційних білетів:

- Виникнення стародавніх держав.
- Держава і право скіфів.
- Держава і право античних міст-держав.
- Держава і право Боспорського царства.
- Держава і право стародавніх східних слов'ян.
- Утворення, розвиток і занепад Київської Русі.
- Суть норманської теорії походження Київської Русі.
- Суспільний лад Київської Русі.
- Правове становище феодално залежного населення Київської Русі.
- Державний устрій Київської Русі.
- Системи правління Київської Русі.
- Характеристика джерел права Київської Русі.
- Характеристика цивільного права Київської Русі.
- Характеристика кримінального права Київської Русі.
- Характеристика судочинства Київської Русі.
- Утворення, розвиток і занепад Галицько-Волинського князівства.
- Суспільний лад Галицько-Волинського князівства.
- Державний устрій Галицько-Волинського князівства.
- Характеристика права Галицько-Волинського князівства.
- Приєднання українських земель до Великого князівства Литовського і Речі Посполитої.
- Виникнення і загальна характеристика українського козацтва, Запорізької Січі та реєстрового козацтва.
- Система органів самоуправління Запорізької Січі.
- Суспільний лад українських земель у складі Великого князівства Литовського і Речі Посполитої.
- Державний устрій українських земель у складі Великого князівства Литовського і Речі Посполитої.
- Характеристика джерел права українських земель у складі Великого князівства Литовського і Речі Посполитої.
- Характеристика цивільного права українських земель у складі Великого князівства Литовського і Речі Посполитої
- Характеристика кримінального і процесуального права українських земель у складі Великого князівства Литовського і Речі Посполитої.
- Антикріпосницький і національно-визвольний характер народної війни.
- Суспільний лад України у період народно-визвольної війни.
- Державний устрій України періоду народно-визвольної війни.
- Характеристика права України періоду народно-визвольної.
- Входження України до складу Росії та його політико-правові наслідки.
- Історичні передумови і правове оформлення переходу України під протекторат Росії.
- Правовий статус України і форма її державно-правових зв'язків з Росією за Березневими статтями 1654 р.
- Перерозподіли території України між іноземними державами та політико-правове становище України під їх владою у середині XVII - кінці XVIII ст.
- Суспільний лад Козацько-гетьманської держави.
- Державний устрій Козацько-гетьманської держави.
- Ліквідація автономного устрою України.
- Характеристика джерел права Козацько-гетьманської держави.
- Характеристика цивільного права Козацько-гетьманської держави.

Характеристика кримінального права Козацько-гетьманської держави.
Характеристика процесуального права Козацько-гетьманської держави.
Криза і розпад феодально-кріпосницького ладу в Україні у складі Російської імперії.
Суспільний лад України у складі Російської імперії у першій половині XIX ст.
Декабристський рух в Україні.
Державний устрій України у складі Російської імперії у першій половині XIX ст.
Характеристика джерел права України у складі Російської імперії у першій половині XIX ст.
Характеристика галузей права України у складі Російської імперії у першій половині XIX ст.
Скасування кріпосного права в Україні у складі Російської імперії.
Суспільний лад України у складі Російської імперії у другій половині XIX ст.
Правове становище селянства України у складі Російської імперії у другій половині XIX ст.
Державний устрій України у складі Російської імперії у другій половині XIX ст.
Судова реформа України у складі Російської імперії у другій половині XIX ст.
Земська, міська і військова реформи України у складі Російської імперії у другій половині XIX ст.
Характеристика права України у складі Російської імперії у другій половині XIX ст.
Загарбання західноукраїнських земель Австрійською монархією і Угорським королівством і австро-угорська колоніальна політика.
Суспільний лад західноукраїнських земель у складі Австро-Угорської монархії.
Державний устрій західноукраїнських земель у складі Австро-Угорської монархії.
Характеристика джерел права західноукраїнських земель у складі Австро-Угорської монархії.
Характеристика цивільного права західноукраїнських земель у складі Австро-Угорської монархії.
Характеристика кримінального права західноукраїнських земель у складі Австро-Угорської монархії.
Зміни в державних інститутах на Україні після Лютневої революції 1917р. Державно-правові взаємовідносини Центральної Ради з Тимчасовим урядом.
Органи влади та управління УНР періоду Центральної Ради (жовтень 1917 – квітень 1918 р.).
Державний устрій УНР за Конституцією від 29 квітня 1918 р.
Перебудова судових органів УНР періоду Центральної Ради.
Закони про громадянство від 2 – 4 березня 1918р. та інші акти в галузі державного будівництва УНР періоду Центральної Ради.
Закон про національну персональну автономію від 9 січня 1918 р.
Гетьманат П. Скоропадського. Центральна влада та управління Української держави.
Судова система Української держави (Гетьманат П. Скоропадського).
УНР періоду Директорії: центральні та місцеві органи влади та управління.
Судові органи УНР періоду Директорії.
Вищі та місцеві органи влади та управління ЗУНР.
Судоустрій ЗУНР.
Центральні та місцеві органи влади і управління УСРР за Конституцією 1919 р.
Основні принципи виборчої системи УСРР за Конституціями 1919, 1929 і 1937 рр.
Утворення СРСР та роль України в цьому процесі.
Судова реформа в УСРР 1922-1925рр.
Органи влади та управління за Конституцією УРСР 1929р.
Адміністративно-територіальна реформа УСРР 1922 – 1935 рр.
Українізація державного і господарського апарату УСРР (20-30-ті роки XX ст.).
Національні адміністративно-територіальні одиниці в УСРР в 20-30-ті роки XX ст. Утворення Молдавської АРСР.
Органи влади та управління за Конституцією УРСР 1937р.
Судоустрій в СРСР та УРСР за судовою реформою 1938р.
Правове становище західноукраїнських земель та Буковини у 20-30-ті роки XX ст.
Юридичне оформлення возз'єднання Західної України та Північної Буковини з УРСР.
Проголошення самостійності Карпатської України 15 березня 1939р.
Надзвичайні органи державної влади під час Великої Вітчизняної Війни 1941 – 1945 р.р.
Перебудова в системі місцевих органів влади УРСР під час Великої Вітчизняної Війни.
Зміни в системі правоохоронних органів УРСР під час Великої Вітчизняної Війни.
Спроба відновлення Української самостійної держави на початку війни Німеччини з СРСР.
Розчленування фашистською Німеччиною території України та характеристика окупаційного режиму.
Політична платформа УПА, УГВР (Українська Головна визвольна рада) та інших організацій націоналістичних сил під час війни.
Зміни в радянському державному ладі України в другій половині 50-х - середині 80-х р. XX ст.
Судова реформа в Україні за Законом про судоустрій УРСР 1960 р.
Юридичне оформлення включення до УРСР Закарпатської України.

Законодавче оформлення передачі Кримської області із складу РРФСР до УРСР.
 Вищі та місцеві органи влади та управління УРСР за Конституцією 1978р.
 Юридичне оформлення ліквідації СРСР та утворення Співдружності Незалежних Держав (СНД).
 Декларація про державний суверенітет та Акт проголошення незалежності України, їх зміст та історичне значення.
 Форма правління, державно-територіальний устрій та політичний режим за Конституцією України від 28 червня 1996р.
 Державний центр УНР в екзилі: його правовий статус та політична платформа (1920 – 1991рр.).
 Політична реформа в Україні (2004 – 2005 рр.).
 Джерела права та законодавство Української Народної Республіки.
 Джерела та основні риси права Української держави (Гетьманат П. Скоропадського).
 Джерела права та зміни в законодавстві Директорії УНР.
 Джерела та основні риси права Західноукраїнської Народної Республіки.
 Джерела права Радянської України 1917-1922 р.р.
 Джерела права УРСР в складі СРСР 1922-1991 р.р.
 Перша кодифікація радянського законодавства в Україні 1922-1929 р.р., її причини та наслідки.
 Друга кодифікація радянського законодавства в Україні 50-80-х р.р. XX ст., її причини та особливості.
 Кодифікація і розвиток земельного права в 50-80-х р.р. XX ст.
 Кодифікація і розвиток колгоспного права в 50-80-х р.р. XX ст.
 Кодифікація і розвиток цивільного права в 50-80-х р.р. XX ст.
 Кодифікація і розвиток законодавства про шлюб і сім'ю в 50-80-х р.р. XX ст.
 Кодифікація і розвиток законодавства про цивільне судочинство в 50-80-х р.р. XX ст.
 Кодифікація і розвиток кримінального права в 50-80-х р.р. XX ст.
 Кодифікація і розвиток кримінально-процесуального законодавства в 50-80-х р.р. XX ст.
 Кодифікація і розвиток законодавства про працю в 50-80-х р.р. XX ст.
 Становлення основ цивільного права Радянської України 1917-1922 р.р.
 Становлення основ сімейного права Радянської України 1917-1922 р.р.
 Становлення основ земельного та колгоспного права Радянської України 1917-1922 р.р.
 Становлення основ трудового права Радянської України 1917-1922 р.р.
 Становлення основ кримінального права 1917-1922 р.р.
 Становлення основ цивільно-процесуального та кримінально-процесуального права 1917-1922 р.р.
 Розвиток цивільного права УРСР 1929 – червень 1941 р.р.
 Розвиток кримінального права УРСР 1929 – червень 1941 р.р.
 Розвиток трудового права УРСР 1929 – червень 1941 р.р.
 Розвиток сімейно-шлюбного та спадкового права УРСР 1929 – червень 1941 р.р.
 Зміни в цивільному праві УРСР в період Великої Вітчизняної війни 1941-1945 р.р.
 Зміни в сімейному праві УРСР в період Великої Вітчизняної війни 1941-1945 р.р.
 Зміни в трудовому праві УРСР в період Великої Вітчизняної війни 1941-1945 р.р.
 Зміни в кримінальному та кримінально-процесуальному праві УРСР в період Великої Вітчизняної війни 1941-1945 р.р.
 Конституція Радянської України 1919 р. із змінами і доповненнями від 1925 р.
 Конституція Радянської України 1937 р.
 Цивільний кодекс УСРР 1922 р., його структура та загальний зміст.
 Земельний кодекс УСРР 1922 р., його структура та загальний зміст.
 Кодекс законів про працю УСРР 1922 р., його структура та загальний зміст.
 Кодекс про народну освіту УСРР 1922 р., його структура та загальний зміст.
 Кримінальний кодекс УСРР 1922 р., його структура та загальний зміст.
 Кримінально-процесуальний кодекс УСРР 1922 р., його структура та загальний зміст.
 Адміністративний кодекс УСРР 1927 р., його структура та загальний зміст.
 Кодекс законів про сім'ю, опіку, шлюб та акти громадського стану УСРР 1926 р., його структура та зміст.
 Виправно-трудова кодекс УСРР 1925 р., його структура та зміст.
 Примірні статути сільськогосподарської артілі СРСР 1930, 1935 років, їх загальний зміст та характерні відмінності.
 Цивільно-процесуальний кодекс УСРР 1924 р., його структура та загальний зміст.
 Земельний закон, затверджений Українською Центральною Радою (18 січня 1918 р.), його зміст та значення.
 Кримінальний кодекс УРСР 1960 р., його структура та загальний зміст.

18) Методичне забезпечення дисципліни

Підручники

Іванов В. М. Історія держави і права України : Підручник. К. : МАУП, 2007. 552 с.
 Захарченко П. П. Історія держави та права України : підруч. [Електронний ресурс]. К. : Атіка, 2005. 368 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000819 (дата звернення: 26.08.2018)..

Навчальні посібники

Безклубий І. А., Гриценко І. С., Шевченко О. О. та ін. Історія українського права : навч. посіб. [Електронний ресурс] ; за ред. І. А. Безклубого. К. : Грамота, 2010. 336 с. URL: <https://lawbook.online/prava-derjavi-istoriya/istoriya-ukrajinskogo-prava-posibn-bezklubiy.html> (дата звернення: 21.08.2018).

Захарченко П. П., Кузьминець О. В. Історія держави та права України: Навч. посіб. для дист. навч. [Електронний ресурс]. К.: Університет „Україна”, 2005. 208 с. URL: http://adhdportal.com/book_1941.html (дата звернення: 21.08.2018).

Кульчицький В. С., Тищик Б. Й. Історія держави і права України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. [Електронний ресурс]. К. : Ін Юре, 2008. 624 с. URL: <https://coollib.com/b/321650/read> (дата звернення: 21.08.2018).

Терлюк І. Я. Історія держави і права України : навч. посіб. [Електронний ресурс]. К. : Атіка, 2011. 944 с. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/418-storya-derjavi-prava-ukrani-terlyuk-ya.html> (дата звернення: 22.08.2018).

Джерела

Конституції і конституційні акти України. Історія і сучасність. (До 15-річчя Конституції України і до 20-ї річниці незалежності України) / Упоряд.: І. О. Кресіна, О. В. Батанов ; від. ред. Ю. С. Шемшученко. – 3-є вид. – К. : Юридична думка, 2011. – 328 с.

Хрестоматія з історії держави і права України : навч. посіб. / Упоряд.: А. С. Чайковський (кер.), О. Л. Копиленко, В. М. Кривоніс та ін. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 656 с.

Інформаційні ресурси

Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

Національна парламентська бібліотека. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uplu.kiev.ua/>.

Державна науково-технічна бібліотека України (Київ). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gutb/ u-t/ org/>

Одеська державна наукова бібліотека ім. М. Горького. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ognb.odessa.ua>.

Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://korolenko/kharkov>.

Vuzlib. Економіко-правова бібліотека. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vuzlib.net>.

Бібліотека Київського національного університету будівництва і архітектури. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.knuba.edu.ua/>

Освітній сайт Київського національного університету будівництва і архітектури. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: org2.knuba.edu.ua/

19) Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання				Індивідуальне завдання	Іспит	Сума балів
Змістовні модулі						
1	2	3	4			
10	15	15	15	15	30	100

1. Консультації з дисципліни проводяться керівником курсу щотижнево у понеділок о 15:20 в ауд. 431. Центрального корпусу КНУБА. Якщо заняття з дисципліни проводить інший викладач, графік консультаційних занять доводиться ним до студентів на початку вивчення дисципліни.

2. Студенту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

5. Студент, який не здав та/або не захистив індивідуальне завдання, не допускається до складання заліку.

6. Студент має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни.

Політика щодо академічної доброчесності

1. Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

2. Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій студентів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Політика щодо відвідування

1. Студент, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату ФУПП документ, який засвідчує ці причини.

2. Студент, який пропустив лекційне заняття, повинен законспектувати зміст цього заняття та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку.

3. Студент, який пропустив практичне заняття, повинен законспектувати джерела, які були визначені викладачем як обов'язкові для конспектування, та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку.

4. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

20) Робоче навантаження студента, необхідне для досягнення результатів навчання		
№	Форма занять	Кількість годин аудиторні/ СРС
1.	Лекція	34/16
2.	Практичне заняття	30/15
3.	Лабораторні заняття	
4.	КП/КР/РГР/ Контр.роб.	Контрольна робота/10
5.	Форма контролю	Іспит /30
	Всього годин	64/71
21) Сума всіх годин:		135
22) Загальна кількість кредитів ECTS		4,5
23) Кількість годин (кредитів ECTS) аудиторного навантаження:		64(2,13)
24) Кількість необхідних годин (кредитів ECTS) СРС для забезпечення аудиторного навантаження:		71(2,37)
25) Кількість годин (кредитів ECTS) СРС , забезпечених навчальним планом:		71(2,37)